

Članak za FAZ: “Želimo postići zakonodavstvo sa pečatom “Proizvedeno u Bosni i Hercegovini”

Prošlo je tri mjeseca nakon pada Sadamovog režima, a svakim danom pojavljuju se novi dokazi o ogromnim teškoćama u izgradnji mira.

“Izgradnja države” za međunarodnu zajednicu nije ništa novo.

U BiH radimo na tome već duže vrijeme. Prošlo je skoro osam godina od kako je oružje zašutjelo. Ali mi smo još uvijek znatno angažirani – polako, sigurno pomažemo demokratski izabranim organima da poprave štetu koju je uzrokovao rat.

BiH 2003. godine je skoro neprepoznatljiva u odnosu na zemlju koja je izašla iz užasa rata. Dođete li danas u Sarajevo, vidjećete grad koji vrvi od života, sa samoposlugama i specijaliziranim prodavnicama. Skoro milion izbjeglica se vratilo kućama. BiH ima jednu od najstabilnijih valuta na Balkanu. Sloboda kretanja je normalna stvar, nakon što je jedan od mojih prethodnika nametnuo sistem registracijskih tablica kojim se garantira etnička anonimnost, čemu su se protivili mnogi političari koji su u to vrijeme bili na vlasti, ali što je šira javnost prihvatila sa odobravanjem.

Dakle, izvan žiže interesa svjetskih medija, stvari se odvijaju nabolje.

Šta bi ovo sve trebalo da znači za ulogu međunarodne zajednice ovdje, skoro deceniju nakon rata? Da li je došlo vrijeme da počnemo smanjivati naš angažman, a posebno, da se odrekemo

nekih ovlasti koje ovdje uživamo?

Ovu su korektna pitanja. Jedna od najvećih zagonetki sa kojima se suočava svaka međunarodna misija jeste kako voditi implementaciju mira što je moguće brže ali na način koji traje i koji neće osujetiti razvoj lokalne demokratije. Mi smo sa ovim problemom suočeni danas u BiH i bez sumnje ćemo se sa njim suočiti i u Iraku sutra.

Naravno da je svaka situacija različita. Danas BiH ima za cilj članstvo u Evropskoj Uniji i NATO-u. Prema tome, ima onih koji tvrde da problemi sa kojima je suočena Bosna sve više liče na probleme zemalja u tranziciji, kao što su recimo Poljska i Mađarska, te da bi BiH trebalo ostaviti da sama izađe na kraj sa njima. Oni porede ovlasti međunarodne zajednice u BiH sa ovlastima diktatora ili kolonijalnog guvernera, i tvrde da one nemaju mjesta u modernoj demokratskoj Evropi.

Kao liberal, ja razumijem ovakve argumente. BiH je zaista u mnogo boljoj poziciji nego prije osam godina. Ipak, opasnosti još ima. Ako pitate građane BiH da li žele da međunarodna zajednica napusti zemlju, ogromna većina će reći ne još. Ova zemlja još pati od nefunkcionalnog političkog sistema, slabih institucija i stalne prijetnje kriminala i korupcije. Ovi problemi se rješavaju, ali nisu još prevaziđeni. Posao se privodi kraju, ali nije još završen. Smanjiti naš angažman prebrzo, prije nego se u potpunosti osigura mir, iskreno rečeno, bilo bi kockanje sa budućnošću ove zemlje i ovoga regiona.

Međunarodna zajednica se s pravom okrivljuje što nije djelovala odlučno da zaustavi rat u ovoj zemlji. Ali je dobila nevoljko priznanje zato što je pokazala veću odlučnost u implementaciji mira, i za resurse koje je angažirala i dalje angažira u ispunjenju tog zadatka.

Ništa od ovoga ne znači da ne treba doći do prave debate o ovlastima međunarodne zajednice u BiH, ili o tome kako

izvršiti prenos velikog međunarodnog nadzora na istinsku domaću samoupravu.

Istina je da visoki predstavnik u BiH ima ovlasti da nameće ili ukida zakone i smjenjuje opstruktivne političare. Ali nije istina da za to nije odgovoran. Visokom predstavniku je ovlasti dalo Vijeće za implementaciju mira, koje se sastoji od 50 zemalja koje su odgovorne za nadgledanje provedbe Daytonskog sporazuma, uključujući i samu Bosnu i Hercegovinu. Njegove odluke podliježu međunarodnoj kontroli i preispitivanju od strane Ustavnog suda BiH, te konačno i samog Evropskog suda za ljudska prava, budući da je Bosna i Hercegovina članica Vijeća Evrope.

Ali konačno, najprecizniji mehanizam provjere jesu sami građani Bosne i Hercegovine na čijoj saglasnosti međunarodne ovlasti, konačno, i počivaju. Ankete mišljenja konsistentno pokazuju da građani BiH podržavaju ove ovlasti i smatraju da se ne koriste previše često, nego čak i premalo.

Ovo ne znači da naše prisustvo ovdje treba trajati duže nego je potrebno. Moj posao je da sebe ostavim bez posla. To je razlog zašto sam, kada sam došao prije nešto više od godinu dana, izradio Plan implementacije misije, u kojem se navode zadaci koji se moraju obaviti prije nego mogremo sa sigurnošću predati ove nametljive izvršne ovlasti koje moj Ured trenutno ima i izvršiti prelaz na jednu normalniju, evropsku misiju, koja će pružati podršku Bosni i Hercegovini u narednoj fazi njenog puta ka članstvu u EU. Mi već utiremo put za tu tranziciju. Naš broj se smanjuje, kao i budžet. Mi smo pokrenuli agresivan program da postavimo bh. građane na ključne pozicije u misiji.

Pored toga, moj Ured sve više koristi ovlasti koje ima prema Daytonskom sporazumu ne za nametanje zakona nego kako bi pomogao domaćim organima u postizanju sporazuma. Na primjer, formirali smo strateške komisije koje su skoro u potpunosti sastavljene od domaćih političara i stručnjaka za provođenje

reforme fragmentiranog poreskog sistema, vojnih struktura i obavještajnog sektora. Zakoni koje su izradile ove komisije, i koji nose pečat "proizvedeno u Bosni i Hercegovini" su već dostavljeni u parlamentarnu proceduru. Nasuprot tome, broj nametnutih zakona i broj dužnosnika koji su smijenjeni sa pozicija se značajno smanjio proteklih mjeseci, i ja sam odlučan da se takav trend nastavi.

Činjenica da se sada približavamo danu kada će međunarodna zajednica moći prepustiti svoje ovlasti u BiH svjedoči o tome koliko smo daleko odmakli proteklih godina. Međutim, napredak je jedino bio moguć zbog toga što smo imali snage da rješavamo probleme i pronalazimo rješenja. Naš zadatak sada je da sarađujemo sa našim prijateljima u BiH kako bismo završili one zadatke koji se moraju izvršiti da bi se osigurao mir, te da postavimo ovu zemlju na put ka Evropi kao potpuno nezavisnu i modernu demokraciju.